

At se med andres øjne

Et studie af kollektive fortolkningsprocesser i gruppesamtaler i grundskolens litteraturundervisning

Marie Dahl Rasmussen
Københavns Professionshøjskole

At se med andres øjne

Et studie af kollektive fortolkningsprocesser i gruppesamtaler i grundskolens litteraturundervisning

- Udforskende samtaler (exploratory talk)
(Barnes 2008, Mercer 2000)

Marie Dahl Rasmussen
Københavns Professionshøjskole

At se med andres øjne

Et studie af kollektive fortolkningsprocesser i gruppesamtaler i grundskolens litteraturundervisning

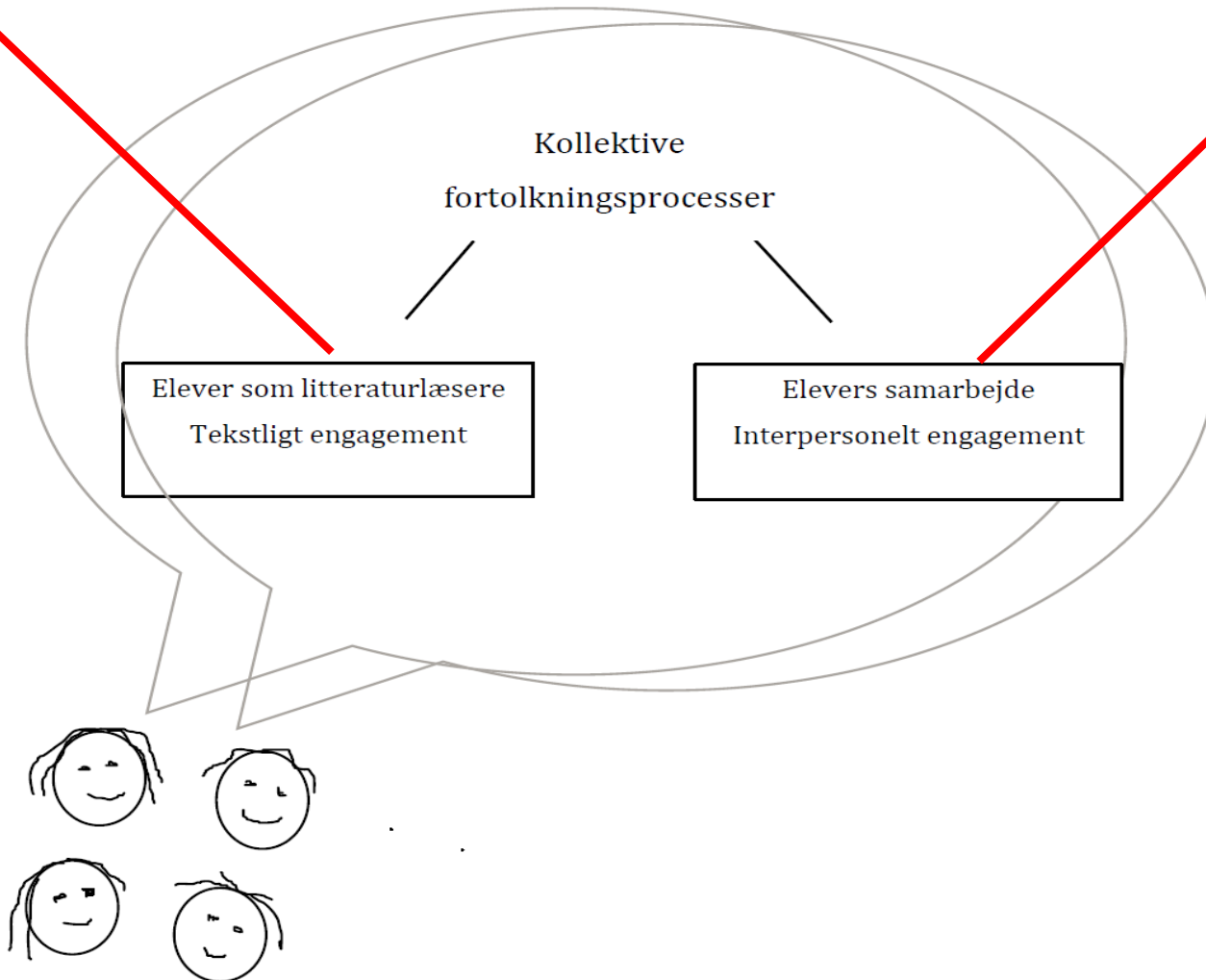
- Udforskende samtaler (exploratory talk) (Barnes 2008, Mercer 2000)
- To femteklasser, et halvt år, deltagende observation og video- og **lydoptagelser**

Marie Dahl Rasmussen
Københavns Professionshøjskole

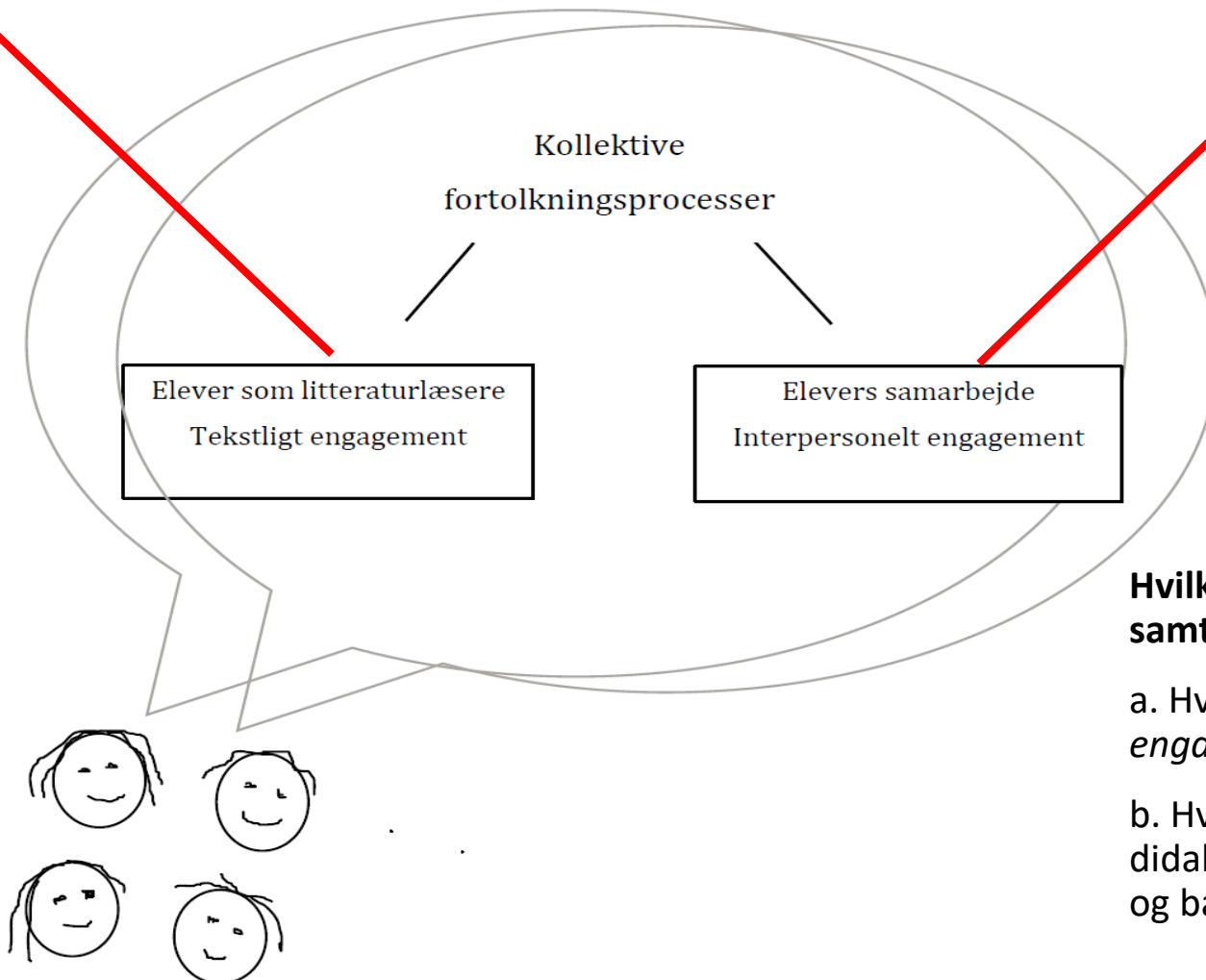
Receptionsteori. Læsning og fortolkning som transaktion (Rosenblatt, 1978; Langer 2011)
Fænomenologi. Modes of textual engagement (Felski, 2008)

Sociokulturel forskning, samtaler i skolen.
Dialogiske rum (Rupert Wegerif, 2013)
Samtaletyper og positionering (Mercer, 2000; Maine, 2015)

Receptionsteori. Læsning og fortolkning som transaktion (Rosenblatt, 1978; Langer 2011)
Fænomenologi. Modes of textual engagement (Felski, 2008)

Sociokulturel forskning, samtaler i skolen.
Dialogiske rum (Rupert Wegerif, 2013)
Samtaletyper og positionering (Mercer, 2000; Maine, 2015)

Hvilke kollektive fortolkningsprocesser træder frem i elevers samtaler i litteraturundervisningen?

- Hvad karakteriserer elevers *tekstlige og interpersonelle engagement* i gruppesamtaler om litteratur?
- Hvordan relaterer elevernes engagement i samtalerne til didaktiske valg i undervisningskonteksten, og hvilke potentialer og barrierer er der for at der foregår *udforskende samtaler*?

Far, Mor og Per. Og vokseværk.

Ja, som om nogen gider høre en historie om vokseværk, der er 1000 historier om drenge med vokseværk.

Okay. Men er der 1000 historier om en far med vokseværk?

Jeg tror det ikke. Der er måske et par stykker, men det er vist osse alt.

Luna: Det er mærkeligt at sige 'far og mor og Per, *punktum*, og vokseværk'.

Samira: Ja, det skulle jeg også, ja, det skulle jeg lige til at sige, [der er mange sådan kommaer og punktummer]#

Luna: [Så skulle det have været] 'far, mor, Per og vokseværk'.

Vega: Mmm

Samira: Ja, sådan uden komma, ikke? Nej, ehh, punktum.

Luna: Ja, der skulle kun have været et, altså#

Samira: Ja, ikke? Sådan at 'far, komma, mor, komma, Per, komma og vokseværk, [det er skørt].

Vera: [ja men, jeg tror, det skal] lyde sådan agtig sådan: 'Far og mor og Per. Og så sådan *og* vokseværk, [vokseværk, vokseværk' (griner)].

Luna: 'Far og [mor og Per. Og *vokseværk*:]

Vera: Han lige sådan havde glemt den, og så sådan lige, nårh jo, og også vokseværk.

Samira: Det er ligesom vokseværk er den anden familiemedlem, for eksempel.

Tekstligt engagement

Luna: Det er mærkeligt at sige 'far og mor og Per, *punktum*, og vokseværk'.

Samira: Ja, det skulle jeg også, ja, det skulle jeg lige til at sige, [der er mange sådan kommaer og punktummer]#

Luna: [Så skulle det have været] 'far, mor, Per og vokseværk'.

Vega: Mmm

Samira: Ja, sådan uden komma, ikke? Nej, ehh, punktum.

Luna: Ja, der skulle kun have været et, altså#

Samira: Ja, ikke? Sådan at 'far, komma, mor, komma, Per, komma og vokseværk, [det er skørt].

Vera: [ja men, jeg tror, det skal] lyde sådan agtig sådan: 'Far og mor og Per. Og så sådan *og* vokseværk, [vokseværk, vokseværk' (griner)].

Luna: 'Far og [mor og Per. Og *vokseværk*:]

Vera: ~~Han lige sådan havde glemt den, og så sådan lige, nårh jo, og også vokseværk.~~

Samira: Det er ligesom vokseværk er den anden familiemedlem, for eksempel.

Observerer/af
prøver:
Sprog og
tegnsetning

Fortolkning:
Oplæsningen
som argument

Interpersonelt engagement. Dialogisk rum

Luna: Det er mærkeligt at sige 'far og mor og Per, ~~punktum~~, og vokseværk'.

Samira: Ja, det skulle jeg også, ja, det skulle jeg lige til at sige, [der er mange sådan kommaer og punktummer]#

Luna: [Så skulle det have været] 'far, mor, Per og vokseværk'.

Vega: Mmm

Samira: Ja, sådan uden komma, **ikke?** Nej, ehh, punktum.

Luna: Ja, der skulle kun have været et, altså#

Samira: Ja, **ikke?** Sådan at 'far, komma, mor, komma, Per, komma og vokseværk, [det er skørt].

Vera: [ja men, **jeg tror**, det skal] lyde sådan agtig sådan: 'Far og mor og Per. Og så sådan og vokseværk, [~~vokseværk~~, vokseværk' (griner)].

Luna: 'Far og [mor og Per. Og *vokseværk*:]

Vera: Han lige sådan havde glemt den, og så sådan lige, nårh jo, og også vokseværk.

Samira: Det er ligesom vokseværk er den anden familiemedlem, **for eksempel**.

Afbrydelser
Overlap

Hypotetisk
sprogbrug

Interpersonelt
"ja"

Luna: 'De måtte kravle og klemme og liste og hive og bakse og akse og holde vejret'

Vera: Ja, ikke skrive 'og' hele tiden.

Samira: Ja, og og og og.

Vera: 'De måtte kravle og klemme og liste og hive og bakse og akse og holde vejret', he he.

Nadira: ['bakse og akse' ( ) måske er det bare fordi]#

Samira: [Så vi kan måske], vi bliver måske, [blive enige om]

Nadira: [Måske er det] bare fordi, at han vil have os til at sige, det er rigtig mange ting, de skal igennem eller noget [og dit og dut og dat].

Samira: Så mindre 'og', og mindre kommaer, og mindre punktum.

Vera: Ja, hvis der skal mindre og, så skal der flere kommaer ind. Måske kunne man skrive det på andre måder, så det ikke lyder sådan helt dy, dy, dy, dy, dy.

Samira: Ja, det er sådan mindre og, og så mere komma#

Luna: Jeg synes egentlig, der er meget af det, der er skrevet lidt underligt.

Vera: Mmm, det [synes jeg også].#

Samira: [Ja, det synes] jeg også. ( ) Så altså bare mindre 'og', så kan måske skrive mere kommaer i stedet for.

Luna: Ja

Nadira: Ja, eller bare prøve at lave nogle flere hele sætninger.

Luna: 'De måtte kravle og klemme og liste og hive og bakse og akse og holde vejret'

Vera: Ja, ikke skrive 'og' hele tiden.

Samira: Ja, og og og og.

Vera: 'De måtte kravle og klemme og liste og hive og bakse og akse og holde vejret', he he.

Nadira: ['bakse og akse' ( ) måske er det bare fordi]#

Samira: [Så vi kan måske], vi bliver måske, [blive enige om]

Nadira: [Måske er det] bare fordi, at han vil have os til at sige, det er rigtig mange ting, de skal igennem eller noget [og dit og dut og dat].

Samira: Så mindre 'og', og mindre kommaer, og mindre punktum.

Vera: Ja, hvis der skal mindre og, så skal der flere kommaer ind. Måske kunne man skrive det på andre måder, så det ikke lyder sådan helt dy, dy, dy, dy, dy.

Samira: Ja, det er sådan mindre og, og så mere komma#

Luna: Jeg synes egentlig, der er meget af det, der er skrevet lidt underligt.

Vera: Mmm, det [synes jeg også].#

Samira: [Ja, det synes] jeg også. ( ) Så altså bare mindre og, så kan måske skrive mere kommaer i stedet for.

Luna: Ja

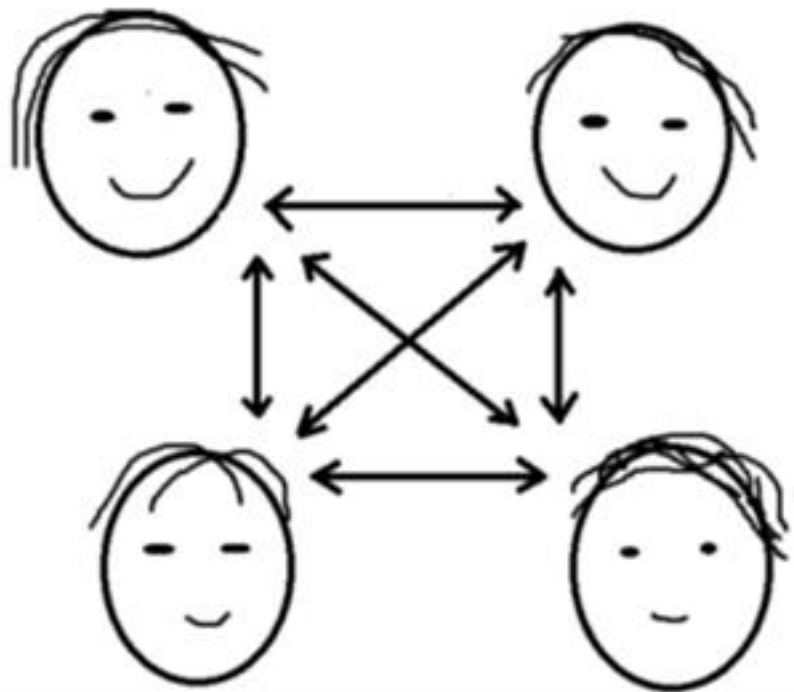
Nadira: Ja, eller bare prøve at lave nogle flere hele sætninger.

Observation:
For mange
"og"

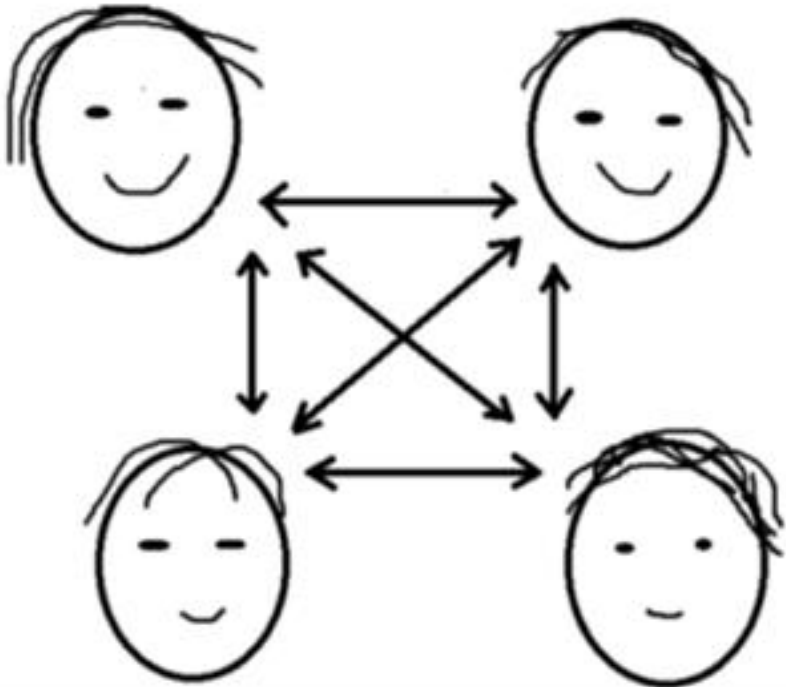
Fortolkning:
En funktion i
teksten,
handling og
personer

Observation:
Ensformigt
skrevet

**Samlet
vurdering**

Studiets fund – en opsummering

Empiriske bidrag

Kollektive fortolkningsprocesser – hvad kendetegner dem, og hvordan etableres de?

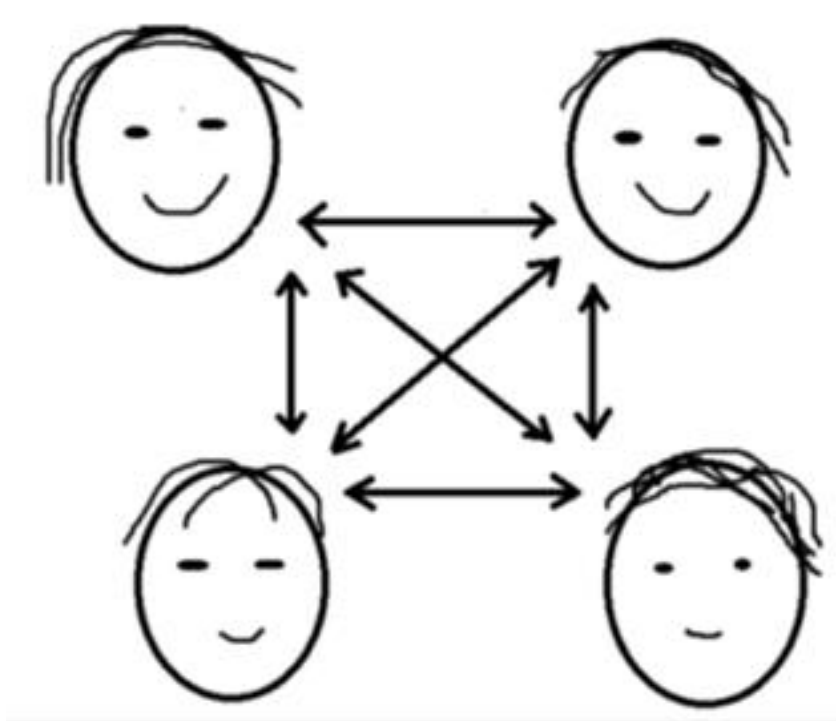
Potentialer og barrierer for udforskende samtale.

Analytisk bidrag

Nye begreber. Forstå og beskrive kollektive fortolkningsprocesser

Teoretisk bidrag

Videreudvikling af Mercers teori om eksploratory talk

Referencer

- Danmarks Evalueringsinstitut (2020). *Gruppearbejde i folkeskolen – Elevers perspektiver på en udbredt undervisningspraksis*.
- Felski, R. (2008). *Uses of literature*. Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Maine, F. (2015). *Dialogic readers : children talking and thinking together about visual texts*. Routledge.
- Mercer, N. (2000). *Words and minds : how we use language to think together*. Routledge.
- Mercer, N., & Dawes, L. (2008). The value of exploratory talk. In S. H. Neil Mercer (Ed.), *Exploring Talk in School*. SAGE.
- Rasmussen, M. D. (2019). *At se med andres øjne. Et studie af kollektive fortolkningsprocesser i grundskolens litteraturundervisning*. Aarhus University.
- Tengberg, M. (2011). Samtalets möjligheter : om litteratursamtal och litteraturreception i skolan. In *Doktorsavhandling ; 6*. Brutus Östlings Bokförlag Symposion.
- Wegerif, R. (2013). *Dialogic : education for the Internet age*. Routledge.

TAK!